

Fossiele vondsten uit de Noordzee

Jeroen Vermeersch
Agentschap Onroerend Erfgoed

2013 - 2016

agentschap voor Innovatie
door Wetenschap en Technologie

Studiedag Brugge 24 november 2014

www.sea-arch.be

Noordzee in de prehistorie 'Noordzee-land'

Geologische perioden

Pleistoceen (ijstijden & tussenijstijden)

-Vroeg Pleistoceen (2,58 mln -500.000)

-Midden Pleistoceen (500.000-130.000)

*Vanaf 300.000: eerste mensen in onze
contreien

-Laat Pleistoceen (130.000-10.500)

-Eem (130.000-110.000)

*Vanaf 120.000: eerste Neanderthalers

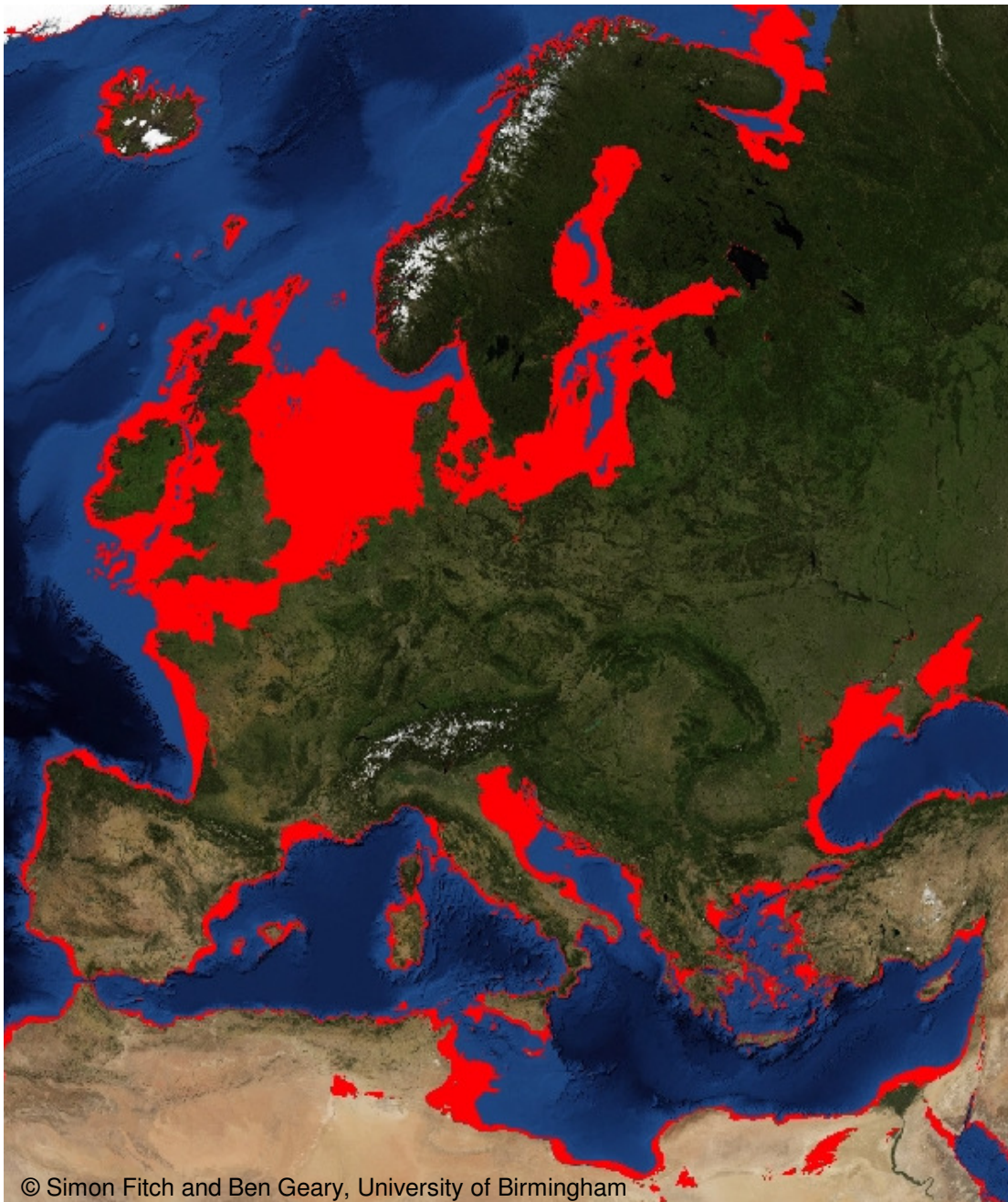
-Weichsel (110.000-10.500)

*vanaf 40.000: eerste moderne mensen

Holoceen (10.500 jaar geleden tot nu)

-ca. 10.000 jaar geleden: Noordzee ontstaat
geleidelijk aan: verschillende banken
(Doggersbank) waren eilanden

-ca. 9000 jaar geleden verdween Doggersbank
onder de golven

© Simon Fitch and Ben Geary, University of Birmingham

Studiedag Brugge 24 november 2014

www.sea-arch.be

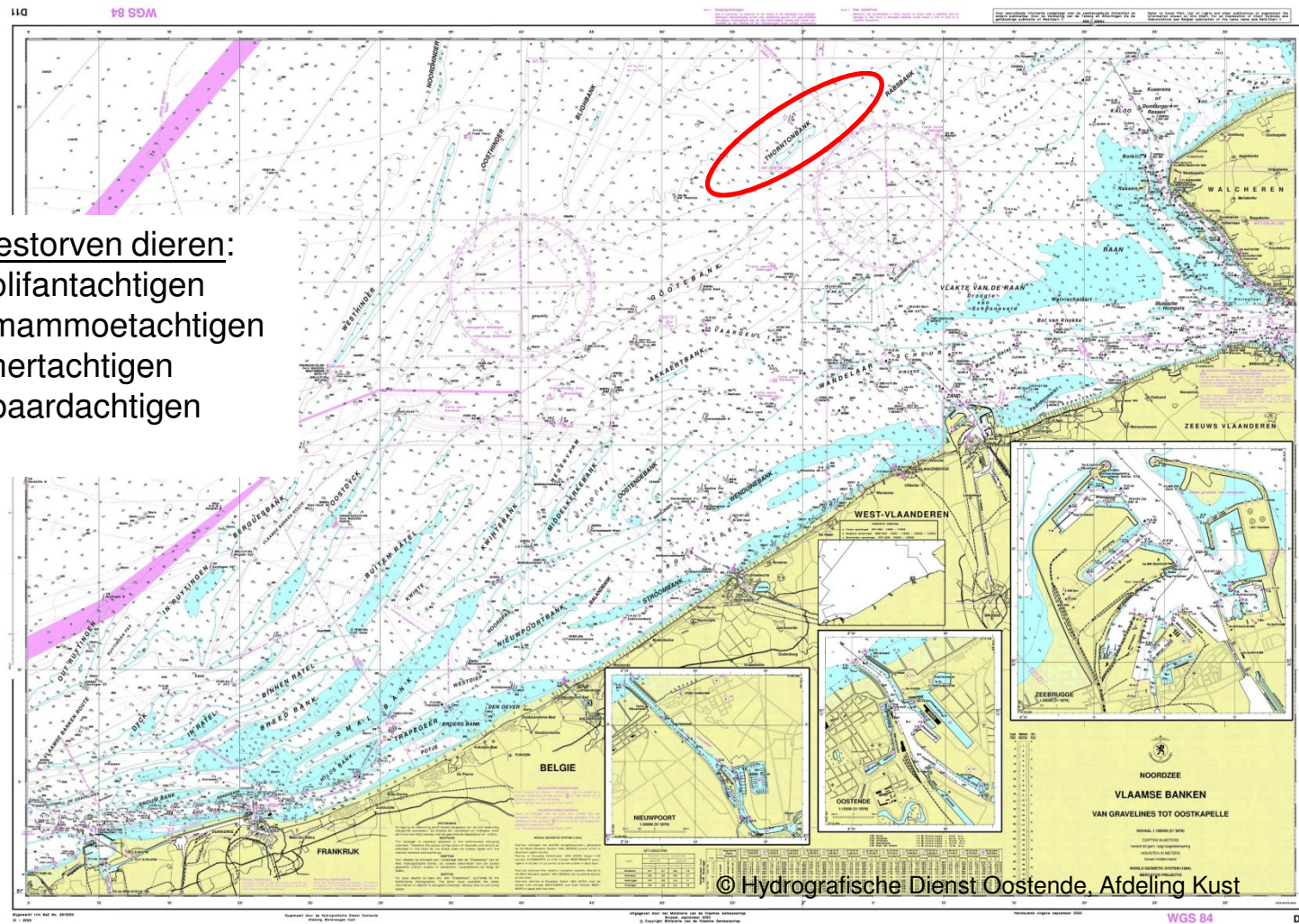

Vondsten uit het vroeg-pleistoceen (2,58-0,5 miljoen jaar geleden)

Omgeving van de **Thorntonbank** (in Belgische of Nederlandse wateren)

Uitgestorven dieren:

- olifantachtigen
- mammoetachtigen
- hertachtigen
- paardachtigen

Tussenijstijden

Eemiaan: 130.000-115.000 jaar geleden

➔ Noot: vernieuwd onderzoek na de studiedag duidde de twee eerder vermelde vondsten uit het Eem toe aan het Weichseliaan)

Landschap

Bebost landschap: berk, esp, wilg, jeneverbes

Indien warmer: naaldbomen, hazelaars, eik, linde, olm en els

Fauna

Bos-/woudolifant, bizon, everzwijn, edelhert, eland, etc.

IJstijden

Weichseliaan: 115.000-10.500 jaar geleden

Landschap

Open toendra en steppelandschap

Koud en droog

Fauna

Wolharige mammoet, oeros, hollenleeuw en –beer, etc.

© Mauricio Antón

© Mauricio Antón

Vondsten uit het Weichseliaan-ijstijd (110.000-10.500)

Oostende

Wolharige Mammoet:

- 2 fragmenten van een slagtang van een mammoet
- Fragment van een slagtang van een mammoet
- tand van nijlpaard gevonden in Mariakerke bleek na vernieuwd onderzoek in het Weichseliaan te dateren

Omgeving Westhinder

Wolharige Mammoet:

- 1 Schedel , met resten van vliegenpoppen

Zeebrugge

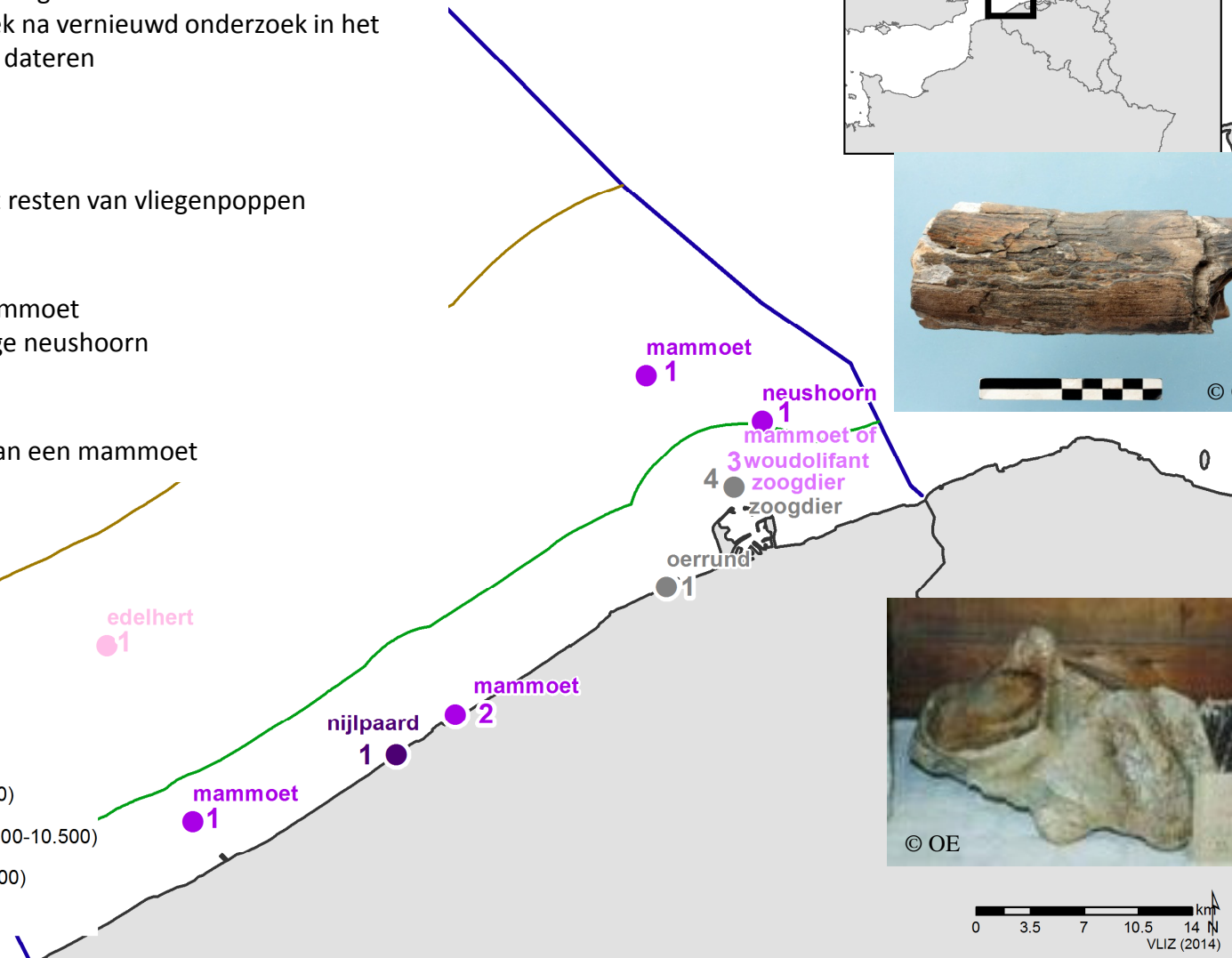
- Wervel van mammoet
- resten wolharige neushoorn

Nieuwpoort

- molaar (kies) van een mammoet

Periode

- EEM (130.000-110.000)
- WEICHSELIAAN (110.000-10.500)
- EEM OF WEICHSELIAAN (130.000-10.500)
- VROEG-HOLOCEEN (11.500-9000)
- ONDUIDELIJKE DATERING

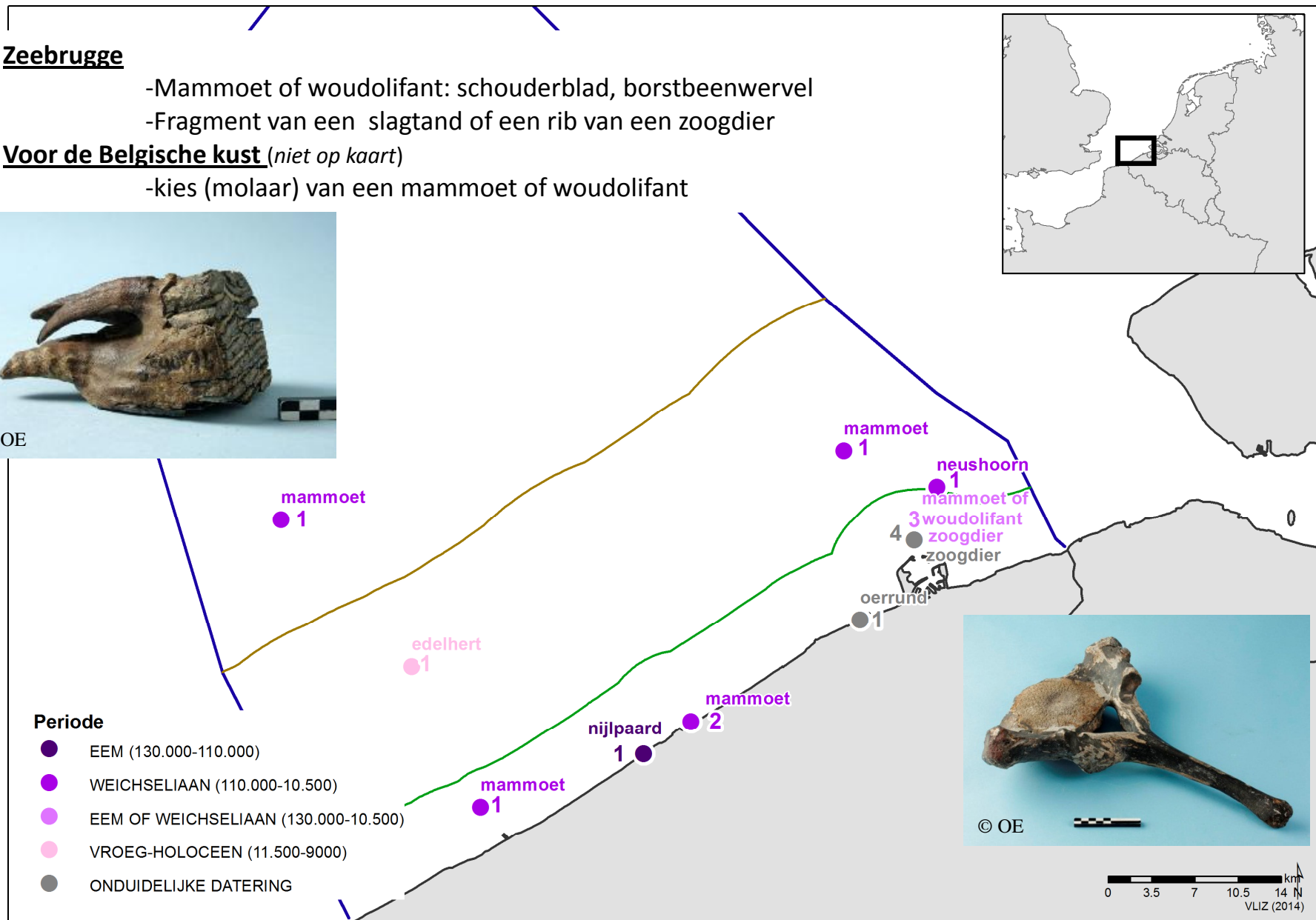
Vondsten uit het Eem of Weichseliaan (130.000-10.500)

Zeebrugge

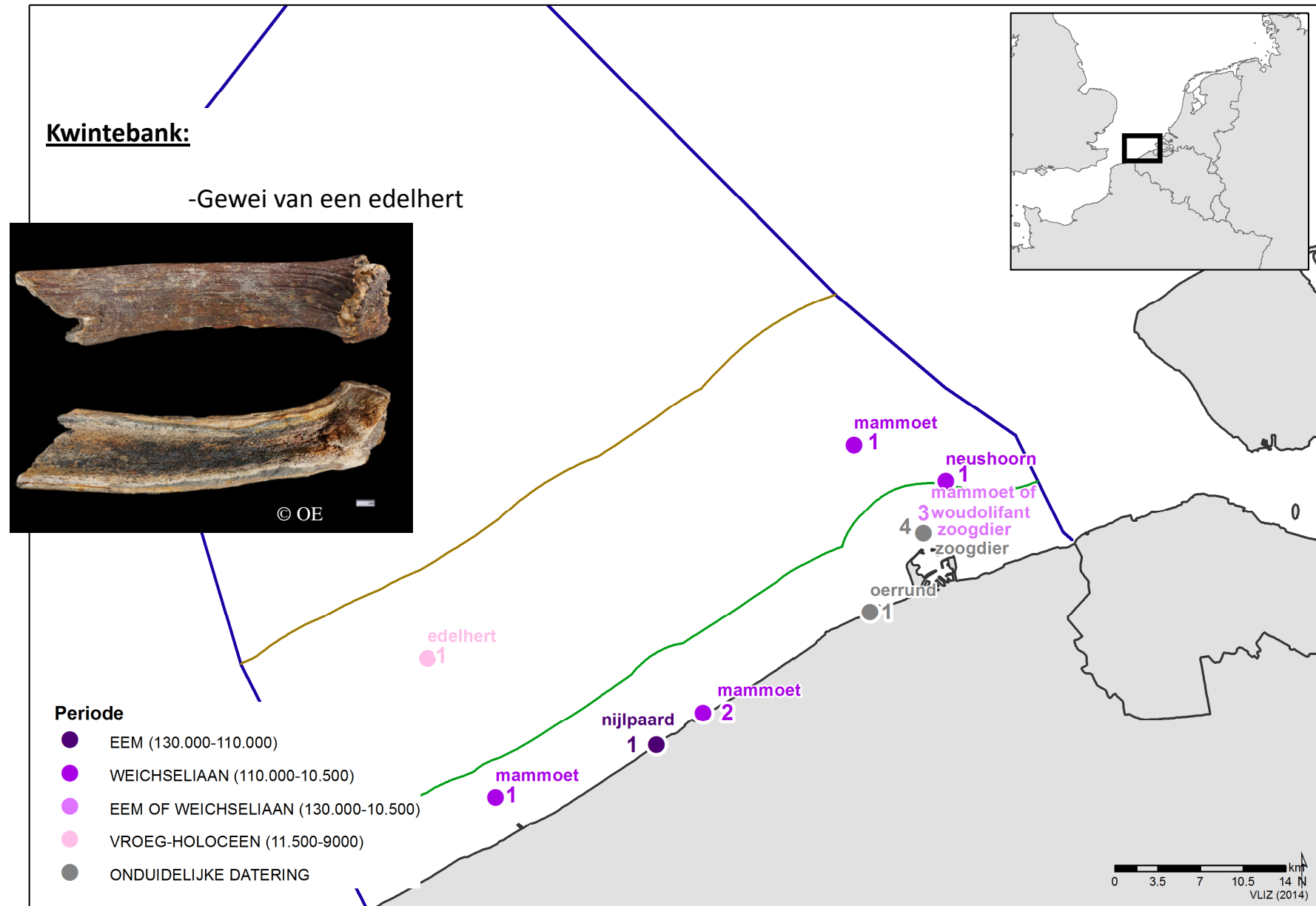
- Mammoet of woudolifant: schouderblad, borstbeenwervel
- Fragment van een slagtaand of een rib van een zoogdier

Voor de Belgische kust (niet op kaart)

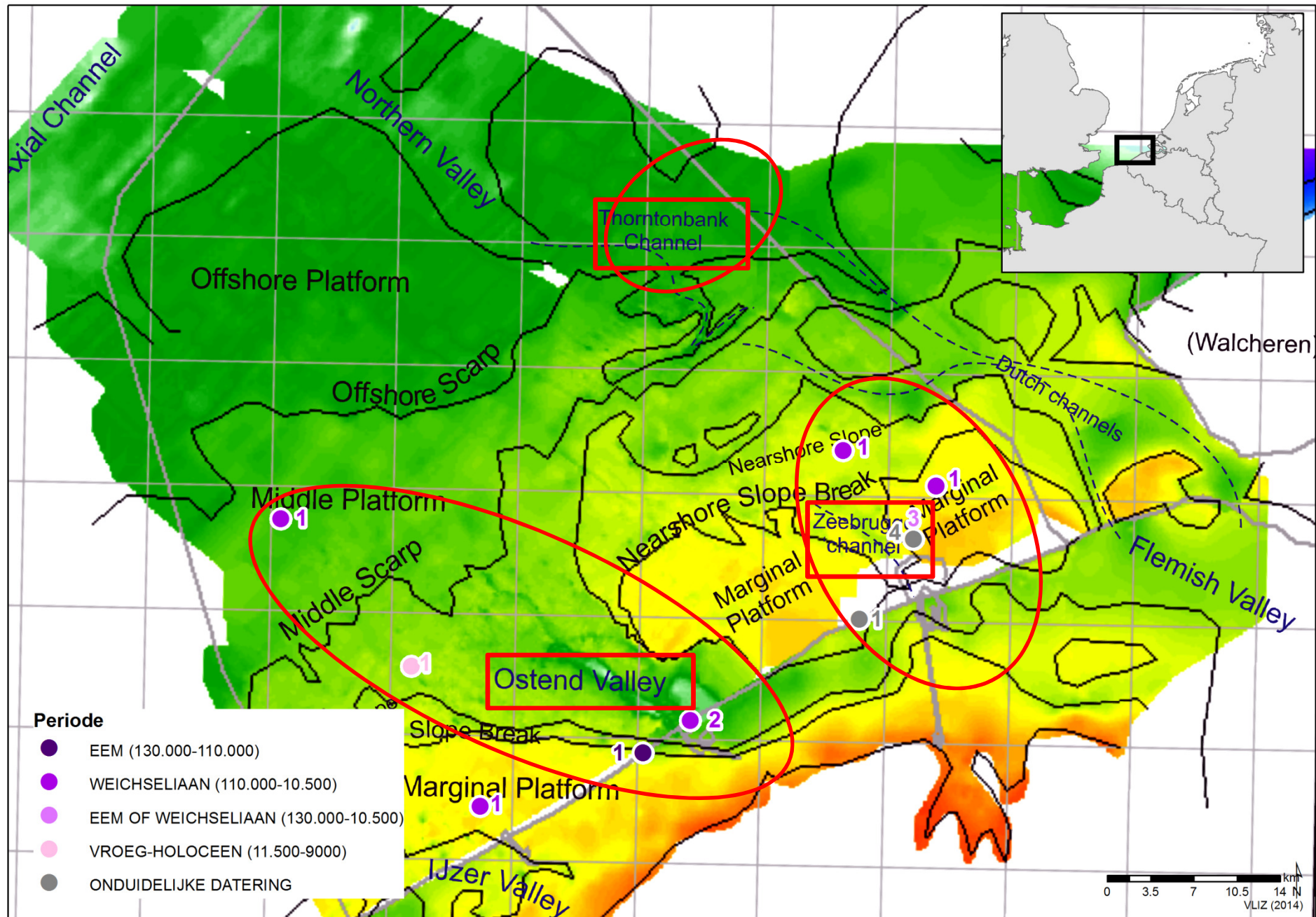
- kies (molaar) van een mammoet of woudolifant

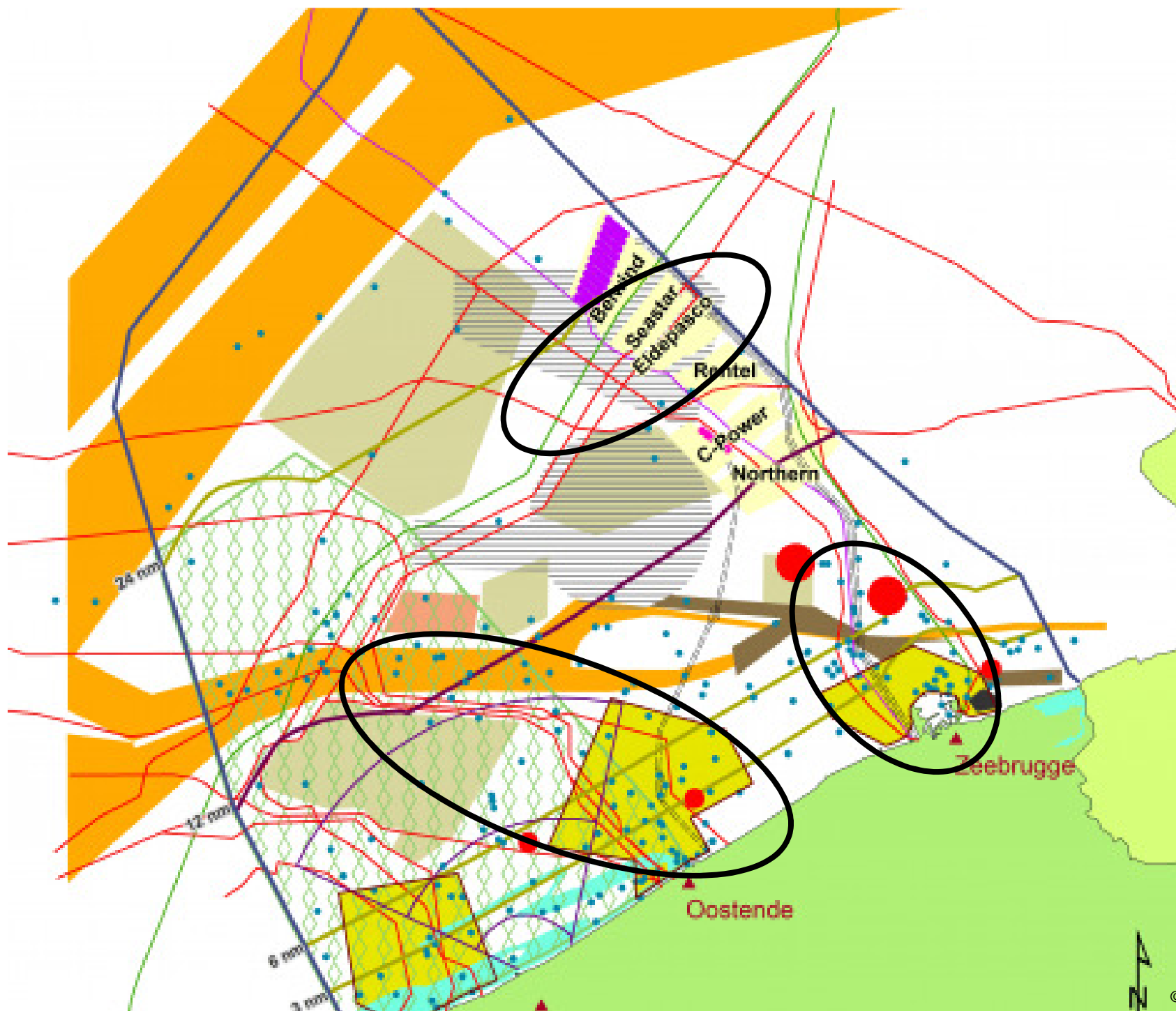

Vondsten uit het Vroeg-Holoceen (10.500-9.000 jaar geleden)

Correlatie met prehistorisch landschap

Conclusie

- Verschillende fossielvondsten gekend uit Belgische Noordzee
- Slechts een deel kunnen we goed dateren en lokaliseren
- Goede overeenkomst met paleolandschap (zgn. paleovalleien)
- Door vele activiteiten op zee -> streven naar nauwere samenwerking met verschillende instanties: overleg zodat alle partijen werk ongestoord kunnen uitvoeren
- Door betere samenwerking komen tot vollediger inzicht in de prehistorische wereld van 'Noordzee-land'
 - Kennis over fauna & flora
 - Menselijke bewoning (verdronken nederzettingen)
 - Zeespiegelstijging/-daling in relatie met klimaatverandering doorheen de tijd

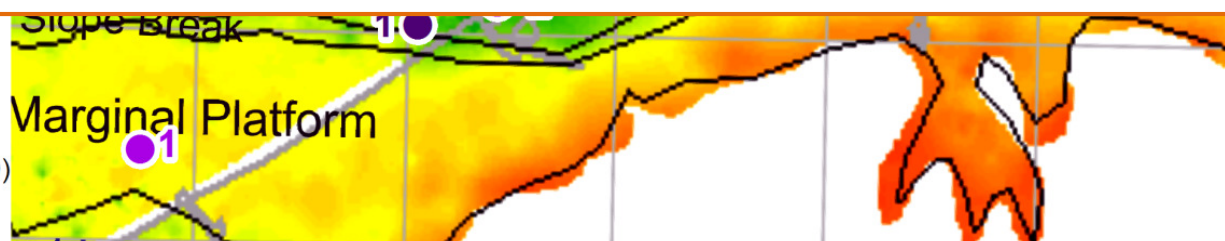
code

EEM (130.000-110.000)

WEICHSELIAAN (110.000-10.500)

EEM OF WEICHSELIAAN (130.000-10.500)

VROEG-HOLOCEEN (11.500-9000)

agentschap voor Innovatie
door Wetenschap en Technologie

Dank voor uw aandacht !

jeroen.vermeersch@rwo.vlaanderen.be

SeArch-Project:

www.sea-arch.be

Maritieme Databank:

www.maritieme-archeologie.be

Vondsten melden:

www.vondsteninzee.be